

Rapport

Landsbygdskonferens Härnösand

Datum: 27- 30 september 2022

Tema: En hållbar och stolt landsbygd i Höga Kusten.

Plats: Västernorrlands museum

Moderator: Karin Sundquist

1. Inledning:

Berit Högman, Landshövding i Västernorrland hälsade välkommen och berättade om pågående beredskapsveckan och att länet inte är självförsörjande.

Mål finns om att

- stärka de gröna näringarna
- betydelsen av att arbeta tillsammans. Viktigt frågor hittar lättare lösningar om man kan arbeta över gränser.

Andreas Sjölander, kommunstyrelsens ordförande Härnösands kommun.

Berättade om Härnösand som tillgänglig ort. Det är lätt att ta sig till Härnösand både med tåg, buss, bil och inte mist genom Tallink färjetrafik.

Turistverksamheten i kommunen blomstrar.

Nya stora och små satsningar växer fram. Nämnas kan nysatsning med Rasta som ska bygga en ultramodern anläggning vid södra delen på Höga kusten bron.

Eva-Lotta Öberg, landsbygdsutvecklare Härnösands kommun, berättade om olika satsningar för hållbar landsbygdsutveckling i kommunen.

2. **Paulina Vest 31 år,** aktiv Bonde i Åsäng Nordingrå. Om hur livsmedelsproduktionen påverkas av det kritiska läget i världen, om framtiden, utmaningar och förutsättningar för att kunna producera svensk mat.

Hon berättade om sitt arbetsliv på gården med 55 mjölkkor och den tuffa ekonomiska situation som varit med att överta gården, som funnits i släkten i flera generationer. Hon driver nu gården sedan 10 år tillbaka tillsammans med sin man. Banker har en begränsande hållning till utlåning där marknadsvärde, taxeringsvärden mm gör det synnerligen svårt att lösa ett övertagande i landsbygden. Efter nej från de flesta banker blev slutligen lösningen möjlig genom SEB bank, Riskkapitalister och Tillväxtbolagens insatser. Paulina är ett föredöme och hon driver nu aktivt gården tillsammans med sin man och de tre minderåriga barn. Fritid och fritidsintressen är inget som Paulina funderar över. Att få tiden att räcka till är väl det som är svårast.

3. **Titti Lager och Johanna Wiklund,** Hållbar livsmedelsindustri i Härnösand, Food teck – framtidsföretag.

Målet är fler matproducenter, bidra till nödvändig omställning, bygga en tillväxtplattform och länka samman kommunens aktörer. Framtidsmat är härproducerad.

Styrkor lokalt: Det finns el, mark, processindustrier, logistik och att vi har 86% av länet är skogsmark med svamp och bär.

- 4. Johanna Stål, Författare och Chefredaktör tidningen Camino. Framtidens mat –** trendspaning om hållbar mat. En visionär, hållbarhets- och miljötidningen som sprider berättelser om grönnare, godare och skönare framtid.

Frågan hon ställt sig- Hur kan vi bli en bra del av ekosystemet och vända den degenerativa livsstilen. Vi måste vända och bli regenerativa – växa tillsammans och leva hållbart.

Vi håller på att utarma jordarna som blir mer och mer näringsfattiga. Kolbindning i jorden kan bli framtidens inkomst för bönderna. Vi behöver gå in i ett proteinskifte där vi slutar att gå över dagens boskap för att få protein och istället förändrar vårt födointag och övergå till maskar. Se till cirkulära matsystem som fisk – grönsaker – biogas.

- 5. Christer Edblad tillförordnad VD Agtira. Säljer odlingssystem för framtiden med** nettoomsättning 24 millioner och 40 anställda.

Framtidens matproduktion och vikten av närodlad. Agtira omdefinierat begrepp närodlad genom att utveckla odlingssystem för vertikal – och inomhusodling i eller i direkt anslutning till livsmedelsbutiker. (Tekas tomater).

Fiskodling på land som blandas med tomatodling.

Tekniken bygger på erfarenheterna från företagets befintliga anläggning i Härnösand.

Agtira, en cirkulär tillväxtplattform för framtidens mat. Fisk och grönsaker i symbios.

Hållbart fisk-foder blågrön odling – förädling av barr.

4.5 kg grönsaker/kvm och vecka med "odling på höjden" cirkulär bevattning vilket innebär 95% mindre vattenförbrukning.

Aktuellt just nu: samtliga sju kommuner finns med – Härnösand håller ihop det hela.

Budskapet är – Odlad där kunderna finns.

Företag på g - Akvaponi – lax odling.

- 6. Jeja Svensson, Vad betyder ett platsvarumärke för en bygd.** Hon är en sann ambassadör och gör verkstad. Hon har grundat musikfestivalerna Broöppningen och Ådalen 21.

Musikföreningen Härnta. Platsmarknadsföring – placebander. Skapat musikfestivalen

Broöppningen med visionen – en festival att räkna med. Strait of Härnta.

Medel till arrangemangen har stöttats från Kulturrådet och musikverket.

- 7. Lina Bergström besöksnäringsutvecklare Nordvik, Kreativ och innovativt, annat kan** inte sägas om den bredd skolan har utvecklats till i dag.

Utvecklare av landsbygden och gröna näringar, utbildare, evenemangsarrangör, konferenscenter och lantbruk. Så jobbar Sveriges äldsta lantbruksskola med grön utveckling i dag.

Presentationen av innehållet i föredraget gav verkligen insikt om att vi har ett kreativt center

på Nordvik. Hit kommer ungdomar som vill fördjupa sig i sitt fritidsintresse med djur och

natur samt få en väl anpassad gymnasieutbildning. Vuxna som vill fördjupa sina

yrkeskunskaper inom gröna näringar tar även sin plats i skolans utbildningsprogram.

Väl genomförd presentation av Nordvik som landsbygdsmotor. Tack Lina Bergström.

- 8. Avslutning av dagens konferens.** Moderator, Karin Sundquist knöt ihop dagens föreläsningar genom ett kreativt samtal tillsammans med några av föreläsarna och deltagarna i konferensen.

9. Besök på Hernögin. Föredrag, Sagan om världens bästa Gin Jon Hillgren VD och varför tillverkningen valdes på landsbygden i lilla byn Dala Härnösand.

10. Felicia Edholm Leader Höga kusten, Aktiva bygder – en förutsättning för hållbar omställning.

65% av arbetet med Agenda 2030 måste ske lokalt. Hur kan vi jobba aktivt för ett hållbart Höga kusten och gemensamt forma vår framtid? Möjligheter finns att söka medel för utvecklingsidéer och få stöd.

Stöd till landsbygdsutveckling är en viktig faktor för både inspiration och till steget att sätta verklighet från en vision. – Nu är det tid att agera! säger Felicia. – Låt omställning komma på plats. - Odlatsammans, installera solcell och mycket annat.

44 miljoner finns att fördela. Sök bidrag i början av 2023. Ansökningar bygger på att det ska finnas tre aktörer. Ideell sektor, företag, offentlig sektor.

Geografiskt – eller tema.

Sök pengar för Vision och utveckling av mål – en förstudie upp till 60 000:-

Ungdomscheckar 20.000:- (festival eller liknande).

11. Jan Röhlander, näringslivsutvecklare Sollefteå kommun. Från 500 000 till 5 miljoner.

Under många år har det funnits en önskan att utveckla cykling på Hallstaberget i Sollefteå. År 2020 tog den privata näringen ett eget initiativ och samlade ihop 500 000 kr som tillsammans med kommunen, Leader och Regionen växlades upp till dryga 5 miljoner kronor.

Vi såg Järvsö cykling som förebild. Det var företagarna som drog igång satsningen. En film skapades som åskådliggjorde en vision för cykling på Hallstaberget. Målet var att bygga något riktigt attraktivt för Sollefteå. Alla parter blev involverade. Ungdomsaktiviteter med cykelinriktning anordnades tillsammans med cykelförening. Cykelturisdagar anordnades 2022. Stora frågor har funnits att klara ut. Ansvar, liftanläggningar, banor, arrangemang mm som ska planeras och fungera.

Drift av anläggningen ansvaras av kommunen.

En av de nya stora frågorna som dykt upp och som ska ansvaras är hur anläggningen ska kunna funktionsanpassas.

12. Hans Rosengren, Ramviks IF och Urban Nordlander, platschef Green City Ferries, Tre stora etableringar på liten yta.

I Högsjö, Härnösands kommun, satsar nu Rasta och Green City Ferries och Ramviks Komposit. På Högakusten Varvet i Ramvik har Green City Ferries börjat producera snabbgående el-färjor i komposit och vid Höga kusten brons södra brofäste har Rast hittat drömläget för en framtida mötesplats.

Det bubblar av framtidstro i Ramvik! Stora investeringar är på gång. Ca 100 nya arbetstillfällen planeras i Högsjö-området. Informerades om planerad vätgasttillverkning i samhället Ramvik. Där finns bl a en aktiv idrottsklubb, Arnolds bil-museum som är väl känt, aktivt förenings- och kulturliv och inte minst finns två simhallar i Ramvik, små företagsamhet och även Snibbens camping.

Tillverkning av el-drivna båtar planeras tillverkas i det gamla varvet i Ramvik. Inga båtar för norrlandsklimat men kan vara en bra exportsatsning.

Spännande satsningar som ligger rätt i tiden utifrån hållbarhetsperspektiv.

Här krävs infrastruktursatsningar som MÅSTE ligga i kapp med övriga satsningar.

Petra Forsstrom, Näringslivschef Härnösands kommun informerade om den medvetenhet som finns från kommunen angående behov av nya bostäder, skolor mm. Hon välkomnar alla initiativ som leder kommunen framåt.

13. Johanna Westberg, Verksamhetschef Ryttarföreningen Örnköldsvik.

Ungdomarna – vår framtid. För Johanna är inkludering, delaktighet och social hållbarhet viktiga faktorer för att lyckas.

Berättades om den varma välkomnande verksamhet som bedrivs i föreningen. Stallet suddar ut gränser. Man umgås och delar ansvar oavsett ålder och övrigt. En lärande miljö där även den lilla flickan kan få uppdraget att introducera en ny medlem, en vuxen person, i ridsportens och stallets rutiner och regler samt föreningsliv.

Johanna poängterar betydelsen av goda ledare. Alla ska känna sig älskade och betydelsefulla. Närhet och känslan av samhörighet både med kamrater och hästarna i verksamheten.

14. Matilda Mattsson och Erik Wernerlich, Hej Hemby! Tjena Polcirkeln.

Ett kommunöverskridande samverkansprojekt mellan Pajala/Övertorneå som hjälper nyinflyttade att köpa och bygga hus samt etablera företag i regionen. Projektet vann Placebrander of the Year 2022. Matilda och Erik valde livet i glesbygden, vid Polcirkeln och flyttade från en lägenhet i Stockholm till ett hus i Tornedalen.

Ett spännande inspirerande föredrag med många kurvor och glada skratt samt insikt i det enormt stora steget de valde att ta med att prov-flytta till en total glesbygd utan att veta något om förutsättningar vad gäller vardagsspråk i bygden, tradition och sociala koder. De försökte knäcka samvarokoden genom att delta i alla sammanhang där något arrangerades. Stort problem uppstod när våren/försommaren anlände men alla millioner mygg och övriga insekter som kom. Nästan en chockupplevelse.

Matilda kunde fortsätta i sitt yrke via Internet. Erik som var tak-läggare insåg snabbt att i den lilla bygd de hamnat fanns inte så många tak att lägga. Men hans genuina intresse av bilder, fotografering gav en ny möjlighet till försörjning.

Medskick från Matilda och Erik om de skulle ha startat om: - tänk på att ha en bra bil. En liten enkel Golf utan extraljus duger inte i Polartrakten. Ska du stanna i trakterna – lär dig Meänkieli!

Efter sitt prov-halvår med flytt till polcirkeln vände de åter till sin lägenhet i Stockholm. Väl nästan framme i Sthlm kom känslan av att här vill vi inte bo!

Resultatet blev att de sade upp sin hyr-lägenhet i Sthlm och vände tillbaka till Norrland, till Kalix där de hittade ett hus som de kände sig bekväma med.

Viktigt! Ett budskap som medskick. TA HAND OM NYINFLYTTADE I LOKALOMRÅDET!

Obs Obs! Föreningslivet är viktigt. Gratispresenter inte så viktigt. Men sociala kontakter och inkludering i sociala sammanhang i bygden är avgörande.

För minnesanteckningarna

Kristina E Sundbaum

Norabygden framtidsgrupp